

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakennuslain 115 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan rakennuslakia muutettavaksi siten, että rakennuskaava-alueen mittamisesta ja kartoittamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin suoritettaisiin kunnalle valtionosuutta ensi- ja uudistuskartoituksen osalta 80 prosenttia ja täydennyskartoituksen osalta 40 prosenttia kartoitetun alueen hehtaaria kohti vahvistettavasta keskimääräisestä kustannuksesta. Sanotun kustannuksen suuruuden vahvistaisi ympäristöministeriö vuosittain etukäteen valtion tulo- ja menoarvion rajoissa. Keskimääräiset kartoituskustannukset laskettaisiin edellisenä vuonna vireille tul-

leiden ensi- ja uudistuskartoitusta koskevien valtionosuushakemusten perusteella sekä ottaen huomioon yleisessä kustannustasossa tapahtuneet muutokset.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on yksinkertaistaa valtionosuusjärjestelmää, nopeuttaa valtionosuuden maksamista ja siirtää pieni osa kustannuksista kuntien maksettavaksi.

Esitys liittyy vuoden 1984 tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotettu laki on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 1984 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

Rakennuslain 115 §:n 1 momentin (1081/75) nojalla kunnalle korvataan rakennuskaava-alueen mittaamisesta ja kartoittamisesta aiheutuvat hyväksyttävät kustannukset valtion varoista. Korvauksesta suoritetaan ennakkoa töiden edistymisen mukaan siten kuin asetuksella säädetään.

Rakennusasetuksen 159 §:n 1 momentin (1080/77) mukaan korvauksesta suoritetaan ennakkoa hakemuksen perusteella enintään 90 prosenttia arvioiduista hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista. Ennakko suoritetaan vuosittain töiden edistymisestä esitetyn selvityksen perusteella. Kun kartoitus kestää yleensä kaksi vuotta, ennak-

koa on maksettu kerran. Käytettävissä olleiden määrärahojen puitteissa ennakon suuruus on ollut keskimäärin 30 prosenttia kustannuksista. Loppuerä suoritetaan työn tultua asianmukaisesti hyväksytyksi. Korvauksen loppuerän ja ennakon maksaa sisäasiainministeriö, jolle osoitetut hakemukset toimitetaan lääninhallitukselle, joka lausuntonsa ohella lähettää ne ministeriölle. Menojen hyväksyttävyyden toteamiseksi kunnan on liitettävä hakemukseensa tarpeelliset selvitykset.

Käytännön mukaan korvausta maksetaan ensi-, uudistus- ja täydennyskartoituskustannuksiin yleensä 1 : 2000 mittakaavaisen kartan laatimiseen. Jos kunta tahtoo laatia suurempimittakaavaisen kartan, kunnan on pyydettävä asiasta en-

nakolta sisäasiainministeriön lausunto. Uudistus- kartoituksen tarpeellisuudesta kunnan on pyydet- tävä maanmittaushallituksen ennakkolausunto. Lisäksi kunnan on varattava lääninhallitukselle tilaisuus antaa rakennusasetuksen 113 §:n mukai- nen ennakkolausunto.

Ensikartoitus on kartan laatimista alueelle, jolla ei aikaisemmin ole ollut rakennuskaavan pohjakarttaa. Uudistuskartoitus on ajantasaistus- ta, jossa kartta joudutaan perusteellisesti uusi- maan koordinaattijärjestelmän muuttamisen, ai- kaisemman runkopisteverkon riittämättömän tarkkuuden tai kartassa muutoin olevien luku- isten puutteellisuuksien vuoksi. Täydennyskartoit- tus on vanhentuneen kartan ajantasaistusta ja sen yhteydessä tapahtuvaa aikaisemman kartan vä- häisten puutteellisuuksien korjaamista.

Sisäasiainministeriössä on selvitetty maanmit- taushallituksessa vuosina 1980—1982 hyväksytyt kartoitukset ja niitä koskevat korvaushakemukset. Vuosittain on tullut vireille keskimäärin 40 hake- musta ja kartoitettujen alueiden pinta-ala on ollut keskimäärin 19 000 hehtaaria ja hakemusta kohti noin 475 hehtaaria. Hakemusten yhteis- summa on ollut vuosittain noin 7 miljoonaa markkaa. Määrärahojen riittämättömyyden vuok- si hakemuksia on vireillä vuodesta 1979 lähtien, ja niiden yhteissumma on 19 miljoonaa markkaa.

2. Ehdotetut muutokset

Nykyinen korvausjärjestelmä ennakoineen ja loppuerineen, lausuntopyyntöineen ja menoselvi- tyksineen on tarpeettoman mutkikas aiheuttaen sekä kuntien että valtion viranomaisille hakemus- ten lukumäärään ja korvausten suuruuteen näh- den kohtuuttomasti työtä. Täyteen korvaukseen perustuva järjestelmä ei lisää kuntien kustannus- vastuutietoisuutta. Tämän vuoksi täysimääräistä korvausta ei voida enää pitää tarkoituksenmukai- sena, vaan kunnan tulisi vastata osasta kustan- nuksia.

Kunnan tehtävänä on pitää pohjakartat todel- lisuutta vastaavina. Jos pohjakartat kuitenkin ovat siinä määrin vanhentuneet, ettei niitä voida sellaisenaan käyttää laadittavan tai muutettavan rakennuskaavan pohjana, on tarkoituksenmukai- ta, että valtio edelleen osallistuu tästä aiheutu- viin mittamis- ja kartoittamiskustannuksiin. Sa- moin valtio osallistuu myös ensikartoituksesta aiheutuviin kustannuksiin. Edellytyksenä valti- onosuuden suorittamiselle ensi-, uudistus- ja täy-

dennysmittauksen osalta on, että kartta täyttää kaavoitusmittausasetuksen (493/82) vaatimukset ja on kaavoitusmittauksen valvojan hyväksymä.

Menettelyn yksinkertaistamiseksi, valtionosu- uen maksamisen nopeuttamiseksi ja kuntien osal- listumiseksi osittain kustannuksiin ehdotetaan, että valtionosuus maksettaisiin määräsuuruise- na korvauksena kartoitetun alueen hehtaaria kohti siten, että valtionosuus olisi ensi- ja uudistuskar- toituksen osalta 80 prosenttia ja täydennyskartoit- tuksen osalta 40 prosenttia ympäristöministeriön vuosittain etukäteen vahvistamasta keskimääräi- sestä kartoituskustannuksesta. Täydennyskartoit- tuksen osalta on päädytty 40 prosentin valtiono- suuteen, koska suoritettujen selvitysten perusteella on todettu, että siitä aiheutuvat kustannukset ovat noin puolet ensi- ja uudistuskartoituksesta aiheutuvista kustannuksista. Keskimääräiset kus- tannukset hehtaaria kohti lasketaan valtion tulo- ja menoarvion rajoissa ottaen huomioon edellise- nä vuonna vireille tulleet valtionosuushakemuk- set, jotka koskevat ensi- ja uudistuskartoitusta, sekä yleisessä hintatasossa tapahtuneet muutok- set. Valtionosuus on tarkoitus suorittaa yhtenä- eränä työn tultua asianmukaisesti hyväksytyksi. Esitetty menettely parantaisi tilannetta kuntien kannalta selvästi.

Rakennusasetuksen 115 §:n nojalla rakennus- kaavan pohjakartta laaditaan pääsääntöisesti mit- takaavassa 1 : 2000. Valtionosuuden määrän perusteena on tarkoitus käyttää 1 : 2000 mitta- kaavassa laadittavasta kartasta aiheutuneita kus- tannuksia. Kunnalla on mahdollisuus laatia suu- rempimittakaavainen kartta, mutta valtionosuus maksettaisiin kuitenkin vahvistettujen keskimääräi- sen kartoituskustannuksen mukaan.

Valtionosuuden maksaminen ehdotetaan siir- rettäväksi lääninhallituksille ja sitä koskeva hake- mus olisi toimitettava lääninhallitukselle vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jona kartoitus on hyväksytty. Korvaus menetettäisiin, jollei pätevää syytä viivästymiseen näytettäisi.

Valtionosuuteen sovellettaisiin kuntien ja kun- tainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista an- netun lain (35/73) 7 luvun oikaisumenettelyä koskevia säännöksiä. Muilta osin valtionosuuteen ei sovellettaisi valtionosuuslain säännöksiä.

3. Esityksen organisatoriset vai- kutukset

Korvausmenettely yksinkertaistuisi ja nopeu- tuisi huomattavasti, kun ympäristöministeriöltä

ja maanmittaushallitukselta pyydettyvät ennakkolausunnot samoin kuin kustannusselvitykset ja korvausennakoiden maksaminen jäisivät pois ja valtionosuus määräytyisi ennakolta vahvistetun suoritusperusteen mukaan. Valtionosuuden maksaminen siirtyisi ministeriöltä lääninhallituksille, joiden asiana muutoinkin on ohjata ja valvoa rakennuskaavoitusta ja vahvistaa rakennuskaavat ja niiden muutokset. Kunnan olisi edelleenkin ennen kartoitukseen ryhtymistä pyydettyvä lääninhallitukselta rakennusasetuksen 113 §:n tarkoittama ennakkolausunto, mikä takaisi toiminnalle riittävän valtion valvonnan. Uudistuksen ei arvioida lisäävän lääninhallitusten henkilöstötarvetta.

4. Valmisteluvaiheet

Esitys on valmisteltu virkatyönä sisäasiainministeriössä. Siitä on pyydetty valtiovarainministeriön, maanmittaushallituksen, Suomen Kunnallisliiton ja Finlands svenska kommunförbundin lausunnot. Lausunnoissa on puollettu uuteen valtionosuusjärjestelmään siirtymistä.

5. Voimaantulo- ja soveltamissäännökset sekä esityksen taloudelliset vaikutukset

Esitys liittyy vuoden 1984 tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1

päivänä tammikuuta 1984. Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleiden hakemusten käsittelyssä noudatetaan tätä ennen voimassa olleita säännöksiä. Jotta ympäristöministeriö voisi vuonna 1984 määrätä valtionosuuden uuden lain mukaisesti, olisi ennen lain voimaantuloa voitava ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Mittaamis- ja kartoittamistyön keskimääräisen kustannuksen suuruus määrätään lain voimaantulovuonna valtion tulo- ja menoarvion rajoissa ottaen huomioon vuonna 1983 sisäasiainministeriössä ja ympäristöministeriössä vireille tulleiden mittakaavassa 1 : 2000 laadittujen hyväksyttävien ensi- ja uudistuskartoitusta koskevien korvaushakemusten mukaiset keskimääräiset kustannukset. Näin saatu tulos tarkistetaan yleisessä kustannustasossa tapahtuneita muutoksia vastaavaksi.

Vuonna 1984 tulee vireille arviolta noin 40 hakemusta, jotka koskevat yhteensä noin 19 000 hehtaaria, jolloin määrärahan tarve vuonna 1984 aiheutuneista kustannuksista olisi noin 6,2 miljoonaa markkaa. Vuoden 1984 tulo- ja menoarvioon on ehdotettu otettavaksi sanotun suuruinen määräraha tätä valtionosuutta varten.

Uuteen järjestelmään siirryttäessä on tarkoitus ratkaista ministeriössä käsittelemättä olevat aikaisempiin vuosiin kohdistuvat hakemukset ja maksaa korvaukset viiden vuoden kuluessa eli vuosina 1984—1988.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

rakennuslain 115 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 16 päivänä elokuuta 1958 annetun rakennuslain 115 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 31 päivänä joulukuuta 1975 annetussa laissa (1081/75), sekä

lisätään 115 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 31 päivänä joulukuuta 1975 annetussa laissa ja 5 päivänä elokuuta 1977 annetussa laissa (609/77), uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

115 §

Rakennuskaava-alueen mittaamisesta ja kartoittamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin suoritetaan kunnalle valtionosuutta ensi- ja uudistuskartoituksen osalta 80 prosenttia ja täydennyskartoituksen osalta 40 prosenttia hehtaaria kohti

lasketuista keskimääräisistä kartoituskustannuksista. Ympäristöministeriö vahvistaa vuosittain keskimääräiset kartoituskustannukset hehtaaria kohden valtion tulo- ja menoarvion rajoissa siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Valtionosuudesta on soveltavin osin voimassa, mitä kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain 7 luvussa on valtionosuuksista käyttökustannuksiin säädetty. Muilta osin ei sanotun lain säännöksiä sovelleta.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984. Sitä sovelletaan ensi kerran vuonna 1984 vireille tuleviin valtionosuushakemuksiin.

Vuoden 1984 alussa ympäristöministeriössä ja lääninhallituksissa käsittelemättä olevat aikaisempiin vuosiin kohdistuvat korvaushakemukset ratkaistaan tätä ennen voimassa olleiden säännösten mukaisesti ja kunnille suoritetaan korvaukset vuosina 1984—1988.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 14 päivänä lokakuuta 1983

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ympäristöministeri *Matti Abde*

Laki

rakennuslain 115 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 16 päivänä elokuuta 1958 annetun rakennuslain 115 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 31 päivänä joulukuuta 1975 annetussa laissa (1081/75), sekä

lisätään 115 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 31 päivänä joulukuuta 1975 annetussa laissa ja 5 päivänä elokuuta 1977 annetussa laissa (609/77), uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

115 §

Rakennuskaava-alueen mittaamisesta ja kartoittamisesta aiheutuvat hyväksyttävät kustannukset korvataan kunnalle valtion varoista. Korvauksesta suoritetaan ennakkoa töiden edistymisen mukaan siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Ehdotus

115 §

Rakennuskaava-alueen mittaamisesta ja kartoittamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin suoritetaan kunnalle valtionosuutta ensi- ja uudistuskartoituksen osalta 80 prosenttia ja täydennyskartoituksen osalta 40 prosenttia hehtaaria kohti lasketuista keskimääräisistä kartoituskustannuksista. Ympäristöministeriö vahvistaa vuosittain keskimääräiset kartoituskustannukset hehtaaria kohden valtion tulo- ja menoarvion rajoissa siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Valtionosuudesta on soveltuvin osin voimassa, mitä kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain 7 luvussa on valtionosuuksista käyttökustannuksiin säädetty. Muilta osin ei sanotun lain säännöksiä sovelleta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984. Sitä sovelletaan ensi kerran vuonna 1984 vireille tuleviin valtionosuushakemuksiin.

Vuoden 1984 alussa ympäristöministeriössä ja lääninhallituksissa käsittelemättä olevat aikaisempiin vuosiin kohdistuvat korvaushakemukset ratkaistaan tätä ennen voimassa olleiden säännösten mukaisesti ja kunnille suoritetaan korvaukset vuosina 1984—1988.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Asetus

rakennusasetuksen 159 §:n muuttamisesta

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 1983

Ympäristöministerin esittelystä

muutetaan 26 päivänä kesäkuuta 1959 annetun rakennusasetuksen (266/59) 159 §:n 1 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat 30 päivänä joulukuuta 1977 annetussa asetuksessa (1080/77), sekä *lisätään* 159 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, jolloin nykyiset 2 ja 3 momentti sekä muutettu 4 momentti siirtyvät 4—6 momentiksi, seuraavasti:

159 §

Rakennuslain 115 §:n 1 momentissa tarkoitettun valtionosuuden maksaa lääninhallitus yhtenä eränä työn tultua asianmukaisesti hyväksytyksi.

Ympäristöministeriö vahvistaa vuosittain etukäteen maaliskuun loppuun mennessä valtion tulo- ja menoarvion rajoissa valtionosuuden perusteena olevan keskimääräisen kartoituskustannuksen hehtaaria kohden. Keskimääräinen kartoituskustannus lasketaan edellisenä vuonna vireille tulleiden sellaisten valtionosuushakemusten perusteella, jotka koskevat mittakaavassa 1:2000 laadittuja ensi- ja uudistuskartoituksia. Lisäksi otetaan huomioon yleisessä kustannustasossa tapahtuneet muutokset.

Hakemus rakennuslain 115 §:n 1 momentin tarkoittaman valtionosuuden saamisesta on toimitettava lääninhallitukselle vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jona kartoitus on hyväksytty siten kuin kaavoitusmittausasetuksessa (493/82) on säädetty.

Edellä 4 ja 5 momentissa tarkoitettut hakemukset on ympäristöministeriölle osoitettuna toimitettava lääninhallitukselle, jonka tulee lausuntonsa ohella lähettää ne ministeriölle. Hakemuksiin on liitettävä ministeriön tarpeelliseksi katso-
ma selvitys.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1984.

Vuoden 1984 valtionosuuden perusteena oleva keskimääräinen kartoituskustannus hehtaaria kohden lasketaan valtion tulo- ja menoarvion rajoissa ottaen huomioon vuonna 1983 sisäasiainministeriössä ja ympäristöministeriössä vireille tulleiden mittakaavassa 1:2000 laadittuja ensi- ja uudistuskartoitusta koskevien hyväksyttävien korvaushakemusten mukaiset keskimääräiset kartoituskustannukset ja yleisessä kustannustasossa tapahtuneet muutokset.